

- 1:5000, stanowiącej załącznik do odpowiedniej pozycji rejestru tworów przyrody poddanych pod ochronę.
2. Rezerwat tworzy się w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowiska roślinności łąkowej z rzadkimi gatunkami roślin.
 3. Na obszarze rezerwatu zabronione są:
 - a) użytkowanie łąki zgodnie z jej gospodarczym przeznaczeniem;
 - b) zbiór ziół leczniczych oraz innych roślin lub ich części;
 - c) pasanie zwierząt gospodarskich;
 - d) niszczenie lub uszkodzenie drzew i innych roślin;
 - e) niszczenie gleby;

- f) polowanie, chwytanie, płoszenie i zabijanie dziko żyjących zwierząt;
- g) zanieczyszczanie terenu i wzniesienie ognia;
- h) umieszczanie tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem tablic i znaków związanych z ochroną terenu;
- i) wznoszenie budowli oraz zakładanie lub budowa urządzeń komunikacyjnych, melioracyjnych i innych urządzeń technicznych;
- j) przebywanie na terenie rezerwatu poza miejscami specjalnie w tym celu wyznaczonymi przez konserwatora przyrody.

4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego *J. Dąb-Kociół*

185

ZARZĄDZENIE MINISTRA LEŚNICTWA I PRZEMYSŁU DRZEWNEGO

z dnia 20 marca 1958 r.

w sprawie uznania za rezerwat przyrody.

Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 25, poz. 180) zarządza się, co następuje:

1. Uznaje się za rezerwat przyrody pod nazwą „Góra Radunia” obszar o powierzchni 44,26 ha w Leśnictwie Tąpadła Nadleśnictwa Państwowego Sobótka, położony w miejscowości Słupica, w gromadzie Jaźwina, w powiecie dzierzoniowskim województwa wrocławskiego.
2. W skład rezerwatu wchodzi oddziały lasu: 162 f2, i, k; 163 f, g, h2; 190 a2, b2, c2; 191 a, b2, według oznaczeń przyjętych w planie urzędzenia gospodarstwa leśnego na okres 1951/52—1960/61. Granice rezerwatu zostały oznaczone na mapce rezerwatu w skali 1:5000, stanowiącej załącznik do odpowiedniej pozycji rejestru tworów przyrody poddanych pod ochronę.
3. Rezerwat tworzy się w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych wzgórze zbudowanego ze skał wulkanicznych ze stanowiskami rzadkich roślin.
4. Na obszarze rezerwatu zabronione są:
 - a) wycinanie drzew i pobieranie użytków drzewnych, z wyjątkiem wypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego, którego zakres określi specjalnie w tym celu opracowany plan gospodarczy podlegający zatwierdzeniu przez Naczelnego Konserwatora Przyrody; do czasu sporządzenia wymienio-

nego planu dopuszczalne jest usuwanie drzew martwych, wywrotów i złomów w sposób nie narażający na zniszczenie otoczenia, a w szczególności podroszów i nalotów, oraz z pozostawieniem w ziemi karpiny,

- b) zbiór owoców oraz nasion drzew i krzewów, z wyjątkiem nasion niezbędnych do zaspokojenia potrzeb odnowienia lasu w rezerwacie.
 - c) zbiór ziół leczniczych oraz innych roślin lub ich części,
 - d) zbiór ściółki leśnej i pasanie zwierząt gospodarskich,
 - e) niszczenie lub uszkodzenie drzew i innych roślin,
 - f) niszczenie gleby i skał oraz wydobywanie skał, minerałów i kamieni,
 - g) polowanie, chwytanie, płoszenie i zabijanie dziko żyjących zwierząt,
 - h) zanieczyszczanie terenu i wzniesienie ognia,
 - i) umieszczanie tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem tablic i znaków związanych z ochroną terenu,
 - j) wznoszenie budowli oraz zakładanie lub budowa urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych,
 - k) przebywanie na terenie rezerwatu poza miejscami specjalnie w tym celu wyznaczonymi przez konserwatora przyrody.
5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego: *J. Dąb-Kociół*

186

ZARZĄDZENIE MINISTRA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 14 kwietnia 1958 r.

w sprawie umów o roboty budowlano-montażowe wykonywane przez przedsiębiorstwa państwowe.

Na podstawie § 9 ust. 1 uchwały nr 45 Rady Ministrów z dnia 21 lutego 1958 r. w sprawie zasad i trybu wprowadzenia nowej organizacji w budownictwie (Monitor Polski Nr 16, poz. 99) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Przedsiębiorstwa państwowe wykonują roboty budowlano-montażowe dla jednostek państwowych, spółdziel-

nych i gospodarki nie uspołecznionej na podstawie uprzednio zawartych umów według zasad określonych w „Ogólnych zasadach umów o roboty budowlano-montażowe”, stanowiących załącznik do zarządzenia.

2. Jednostki państwowe udzielają zamówień na roboty budowlano-montażowe przedsiębiorstwom państwowym, działającym na tym samym obszarze.

3. Zamawiającemu przysługuje prawo wyboru wykonawcy spośród przedsiębiorstw państwowych danej branży, działających na danym obszarze.

4. W razie trudności w ulokowaniu zamówienia w przedsiębiorstwach państwowych działających na danym obszarze, zamawiający może zwrócić się do jednostki zwierzchniej tych przedsiębiorstw o wyznaczenie wykonawcy właściwego do przyjęcia zamówienia.

5. Zamówienia od jednostek spółdzielczych z wyjątkiem spółdzielni mieszkaniowych (lokatorskich) oraz od jednostek gospodarki nie uspołecznionej przedsiębiorstwa państwowe mogą przyjmować w miarę posiadania mocy produkcyjnej nie wykorzystanej zamówieniami jednostek państwowych i spółdzielni mieszkaniowych (lokatorskich).

§ 2. 1. Umowy zawarte po dniu 1 lipca 1958 r. powinny odpowiadać całkowicie zasadom określonym w zarządzeniu.

2. Umowy zawarte przed dniem 1 lipca 1958 r. powinny być w zakresie obiektów lub części obiektów, stanowiących techniczną całość, rozpoczynanych po dniu 1 lipca 1958 r. dostosowane do przepisów zarządzenia.

§ 3. Stosownie do przepisu § 14 uchwały nr 45 Rady Ministrów z dnia 21 lutego 1958 r. w sprawie zasad i trybu wprowadzenia nowej organizacji w budownictwie (Monitor Polski Nr 16, poz. 99) tracą moc:

- 1) w zakresie unormowanym zarządzeniem uchwała nr 14 Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 1957 r. w sprawie umów o roboty budowlano-montażowe wraz z „Ogólnymi zasadami umów o roboty budowlano-montażowe” (Monitor Polski Nr 4, poz. 28),
- 2) § 3 zarządzenia nr 165 Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1957 r. w sprawie planowania i realizacji nakładów na zaplecze techniczno-ekonomiczne i socjalno-bytowe przedsiębiorstw budowlano-montażowych (Monitor Polski Nr 61, poz. 373).

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1958 r.

Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych:
St. Pietrusiewicz

Załącznik do zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 14 kwietnia 1958 r. (poz. 186).

OGÓLNE ZASADY UMÓW O ROBOTY BUDOWLANO-MONTAŻOWE

A. Roboty wykonywane na rzecz jednostek państwowych.

1. Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Roboty budowlano-montażowe mogą być wykonywane tylko na podstawie uprzednio zawartej umowy.

2. Ilekroć w niniejszych przepisach jest mowa o robotach budowlano-montażowych — należy przez to rozumieć również roboty remontowe budowlano-montażowe.

§ 2. 1. Umowa powinna być zawarta w zasadzie o wykonanie całości zadania inwestycyjnego, objętego wspólnym projektem.

2. Przy inwestycjach wieloletnich, realizowanych etapami, przedmiotem kolejnych umów mogą być obiekty lub zespoły obiektów stanowiące część zadania inwestycyjnego, realizowaną w określonym czasie.

3. Przez pojęcie „obiekt” należy rozumieć budynek lub budowlę oraz wyodrębnione roboty lub grupy robót, stanowiące określoną całość.

§ 3. 1. Umowa powinna być zawarta w zasadzie z jednym przedsiębiorstwem budowlano-montażowym jako generalnym wykonawcą na całość lub część zadania inwestycyjnego.

2. Generalny wykonawca może powierzyć podwykonawcom część robót, powiadamiając o tym zamawiającego.

3. Generalny wykonawca jest odpowiedzialny za koordynację całości robót oraz za właściwe i terminowe ich wykonanie.

4. Za roboty powierzone podwykonawcom generalny wykonawca odpowiada łącznie z podwykonawcami.

5. Wykonawca może powierzyć wykonanie robót przedsiębiorstwu gospodarki niepaństwowej tylko za zgodą zamawiającego i z zachowaniem przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 1957 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 3, poz. 7).

6. Wykonawcy nie wolno zatrudniać przy wykonywaniu robót pracowników zamawiającego.

§ 4. 1. Zamawiający może powierzyć wykonanie całości lub części robót wykonawcom o odpowiedniej specjalizacji (wykonawcom częściowym) z pominięciem zasady generalnego wykonawstwa.

2. Wykonawca może uchylić się od przyjęcia generalnego wykonawstwa za zgodą zamawiającego.

3. Generalny wykonawca ma prawo odmówić włączenia do umowy z nim zawieranej:

- 1) obiektów lub robót, które mają być wykonane znacznie przed rozpoczęciem lub znacznie po zakończeniu robót generalnego wykonawcy,
- 2) robót posiadających charakter skomplikowanego montażu maszyn i urządzeń przemysłowych (fabrycznych), dla których zamawiający nie zapewnił właściwego kierownictwa montażu.
- 3) robót związanych z zazielenieniem nie zabudowanej powierzchni terenu.

4. Do zakresu generalnego wykonawstwa nie wchodzi roboty przewidziane przez zamawiającego do wykonania systemem gospodarczym.

5. Jeżeli z generalnego wykonawstwa wyłączona zostanie część robót, strony uzgodnią, która z nich koordynuje te roboty z robotami prowadzonymi przez generalnego wykonawcę.

6. W przypadku powierzenia wszystkich robót wykonawcom częściowym, roboty przez nich prowadzone koordynuje zamawiający.

§ 5. Warunkiem zawarcia umowy jest posiadanie przez zamawiającego:

- 1) projektu i kosztorysu w zakresie ustalonym w § 6 ust. 3,
- 2) dokumentacji prawnej ustalającej lokalizację i stwierdzającej prawo zamawiającego do władania terenem budowy,
- 3) zabezpieczenia środków finansowych na opłacenie zamawianych robót.

§ 6. 1. Umowa powinna być zawarta w formie pisemnej, z wyjątkiem przypadków, gdy wynagrodzenie wykonawcy nie przekracza 5.000,— zł; w tych przypadkach o formie umowy decydują strony.

2. Umowa powinna zawierać wszystkie dane i postanowienia zabezpieczające interesy obu stron, a w szczególności:

- 1) oznaczenie stron zawierających umowę oraz datę i miejsce jej zawarcia,
- 2) ustalenie przedmiotu umowy oraz określenie terminów rozpoczęcia i ukończenia poszczególnych obiektów i robót lub ich kompleksów,
- 3) określenie ogólnej sumy wynagrodzenia wykonawcy oraz wynagrodzenia za poszczególne obiekty lub sposobu ustalenia tego wynagrodzenia (np. według kosztorysów, ryczałtu umownego),
- 4) określenie obiektu lub obiektów i robót stanowiących całość użytkową w ramach zadania inwestycyjnego (kompleksy użytkowe) wraz z charakterystyką minimalnego zakresu robót, których wykonanie oraz przeprowadzenie próby gotowości jest niezbędne, aby tak pojęta całość (kompleks) mogła być odebrana i przekazana w ustalonym terminie,
- 5) inne ustalenia istotne w warunkach danej budowy, jak na przykład warunki wykorzystania pracy przyszłych użytkowników lub pracy w ramach czynów społecznych, rodzaj, ilość i terminy dostarczenia maszyn, konstrukcji lub materiałów.

3. Do umowy powinien być dołączony projekt i kosztorys kompletny lub w zakresie uzgodnionym między stronami, nie mniej jednak niż pierwsze stadium zatwierdzonego projektu i zbiorczego zestawienia kosztów budowy (projekt wstępny). W tym wypadku pozostałe projekty i kosztorysy w kompletach dotyczących poszczególnych obiektów powinny być dostarczone wykonawcy w terminie ustalonym w umowie, nie później niż na trzy miesiące przed ustalonym w umowie terminem rozpoczęcia budowy poszczególnych obiektów.

§ 7. 1. Zamawiający składa wykonawcy zamówienie na wykonanie robót budowlano-montażowych:

- 1) na podstawie bezpośredniego porozumienia,
- 2) w wyniku porównania ofert zebranych uprzednio bezprzetargowo lub w trybie przetargu nieograniczonego zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1958 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz jednostek państwowych (Dz. U. Nr 6, poz. 17).

2. Przyjęcie i potwierdzenie przez wykonawcę zamówienia zawierającego istotne postanowienia umowy oraz określającego termin, w którym ona ma być zawarta — powoduje skutki prawne umowy przedwstępnej.

§ 8. 1. Wykonawca na podstawie zamówienia sporządza projekt umowy. W razie nieopracowania projektu umowy przez wykonawcę w terminie ustalonym w zamówieniu projekt umowy może opracować zamawiający.

2. Strona, która otrzymała projekt umowy, może w ciągu 14 dni zgłosić poprawki. Strona, która nie zgadza się na poprawki do projektu umowy, może odmówić zawarcia umowy lub w ciągu 14 dni zwrócić się do komisji arbitrażowej o rozstrzygnięcie spornych kwestii, zawiadamiając o tym drugą stronę na piśmie. Do czasu rozstrzygnięcia sporu umowę uważa się za zawartą w części nie kwestionowanej, w pozostałej zaś części obowiązują czasowo ustalenia strony, która umowę zaprojektowała.

3. Jeżeli strona w ciągu 14 dni od daty otrzymania projektu umowy opracowanego na podstawie zamówienia potwierdzonego przez wykonawcę nie zgłosi poprawek, umowę uważa się za zawartą w brzmieniu ustalonym przez pro-

jektodawcę. Jeżeli w przypadku zgłoszenia poprawek strona nie skorzystała z uprawnień przewidzianych w ust. 2, umowę uważa się za zawartą w brzmieniu uwzględniającym poprawki.

4. W razie gdy wykonawca, którego oferta została wybrana przez zamawiającego w wyniku porównania zebranych ofert, uchyla się od zawarcia umowy, ponosi skutki przewidziane w § 22 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1958 r.

2. Podstawowe obowiązki stron.

§ 9. 1. Do podstawowych obowiązków zamawiającego należy:

- 1) dostarczenie projektu i kosztorysu,
- 2) przekazanie terenu (placu) budowy,
- 3) dostarczenie maszyn, urządzeń i konstrukcji z wyjątkiem tych, które z mocy szczególnego przepisu lub umowy dostarczyć powinien wykonawca,
- 4) odbiór wykonanych robót,
- 5) zapłata wynagrodzenia wykonawcy.

2. Zamawiający jest uprawniony do kontrolowania w każdym czasie jakości wykonywanych robót oraz jakości materiałów budowlanych.

§ 10. Do podstawowych obowiązków wykonawcy należy terminowe wykonanie zamówionych robót zgodnie z projektem i kosztorysem, zasadami sztuki budowlanej i wiedzy technicznej, przy zastosowaniu obowiązujących przepisów, norm i warunków technicznych.

§ 11. 1. Zamawiający i wykonawca obowiązani są współdziałać w celu terminowego, najlepszego i najoszczędniejszego wykonania robót objętych umową.

2. W razie powstania przeszkód w wykonaniu robót strony — każda w zakresie swoich obowiązków — obowiązane są do usunięcia tych przeszkód pod rygorem wynagrodzenia szkód poniesionych z tego tytułu przez drugą stronę. Powstanie przeszkody stwierdza się wpisem do dziennika budowy.

3. Generalny wykonawca, podwykonawcy oraz wykonawcy częściowi powinni w zakresie swoich specjalności świadczyć sobie wzajemnie odpłatne usługi oraz odstępować odpłatnie materiały zasadnicze dla świadczącego usługi, a pomocnicze dla drugiej strony.

4. Wykonawca łącznie z zamawiającym obowiązani są przeprowadzać inwentaryzację i ustalać protokołarnie na podstawie obmiaru stan robót w obiektach na koniec każdego kwartału.

§ 12. 1. Zamawiający obowiązany jest najpóźniej w dniu przekazania terenu (placu) budowy powiadomić wykonawcę na piśmie, komu powierzył obowiązki inspektora nadzoru.

2. Generalny wykonawca powinien najpóźniej w dniu przejęcia terenu (placu) budowy powiadomić zamawiającego na piśmie, komu powierzył kierownictwo budowy. Podwykonawca lub wykonawca częściowy powinien najpóźniej w dniu rozpoczęcia przez niego robót na budowie powiadomić zamawiającego, a podwykonawca również generalnego wykonawcę, komu powierzył kierownictwo robót.

3. Inspektor nadzoru, kierownik budowy i kierownik robót są pełnomocnikami stron w zakresie robót powierzonych im do wykonywania lub nadzorowania w ramach zawartej umowy. Czynności zdziałane przez nich obowiązują mocodawców na zasadach ogólnych.

4. Nadzór autorski działa w stosunku do wykonawcy przez inspektora nadzoru.

§ 13. 1. Wykonawca obowiązany jest prowadzić bieżący dziennik budowy oraz księgi obmiaru.

2. Kontrola dzienników budowy i sprawdzanie ksiąg obmiaru należy do obowiązków zamawiającego.

§ 14. 1. Na każdy wpis do dziennika budowy zawierający żądanie pod adresem drugiej strony obowiązana jest ona odpowiedzieć w ciągu 5 dni od daty wpisu, chyba że strony ustaliły inny termin. Brak odpowiedzi w tym terminie uważa się za zgodę na żądanie do przedsięwzięcia koniecznych środków na ryzyko i odpowiedzialność strony zwlekającej z odpowiedzią.

2. Wykonawca obowiązany jest stosować się do poleceń zamawiającego wpisanych do dziennika budowy przez inspektora nadzoru.

3. Wykonawca powinien wpisać do dziennika budowy umotywowany sprzeciw przeciwko poleceniom zamawiającego, które jego zdaniem są niewłaściwe, a w razie potwierdzenia polecenia przez zamawiającego wykonać je na ryzyko i odpowiedzialność zamawiającego.

§ 15. 1. Jeżeli umowa zawarta z dostawcą albo wytwórcą maszyn i urządzeń przewiduje przy ich montażu specjalne kierownictwo montażu (szefostwo montażu), zamawiający powinien zapewnić to kierownictwo.

2. Umowa o specjalne kierownictwo montażu powinna być uzgodniona z wykonawcą. Wykonawca może żądać szczegółowego określenia w umowie praw i obowiązków kierownictwa montażu w zakresie kierowania, koordynacji i kontroli prac montażowych, a ponadto w razie konieczności stosowania szczególnie skomplikowanych przyrządów pomiarowo-kontrolnych — ustalenia obowiązku dostarczenia tych przyrządów przez i na koszt kierownictwa montażu.

3. Polecenia kierownictwa montażu są dla wykonawców wiążące po zaakceptowaniu przez inspektora nadzoru, przy zachowaniu uprawnień wykonawcy przewidzianych w § 14 ust. 3.

3. Projekty i kosztorysy.

§ 16. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, zamawiający dostarcza projekty i kosztorysy generalnemu wykonawcy w 3 egzemplarzach, częściowemu wykonawcy — w dwóch egzemplarzach; generalny wykonawca dostarcza podwykonawcy odpowiednie części projektu i kosztorysu w dwóch egzemplarzach.

§ 17. 1. Wykonawca obowiązany jest sprawdzić przy współudziale zainteresowanych podwykonawców, czy zamawiający dostarczył projekty i kosztorysy w zakresie przewidzianym w umowie, czy poszczególne dokumenty są kompletne, czy dokumentacja jest zatwierdzona, a ponadto czy ceny przyjęte w kosztorysach zgodne są z opisem poszczególnych pozycji kosztorysowych i obowiązującymi normami oraz z danymi wyjściowymi uzgodnionymi między stronami.

2. Wykonawca powinien zgłosić zamawiającemu zauważone wady (usterki, braki i niedokładności) w otrzymanej dokumentacji w zakresie nie objętym przepisem ust. 1.

3. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej — sprawdzenie projektów i kosztorysów powinno być dokonane w terminie 30 dni od ich dostarczenia. Przepis ten stosuje się również do projektów i kosztorysów zamiennych, zgłoszonych przez wykonawcę.

4. Uzgadnianie projektów i kosztorysów oraz zmiany w zakresie robót powierzonych podwykonawcy zamawiający przeprowadza z generalnym wykonawcą i zainteresowanym podwykonawcą.

§ 18. 1. Jeżeli w trakcie wykonywania robót budowlano-montażowych zostaną stwierdzone wady lub braki w projekcie lub kosztorysie, strony ustalają termin usunięcia ich przez zamawiającego, jak również na wniosek wykonawcy — nowy termin rozpoczęcia i wykonania robót. Zwłoka w usu-

nięciu przez zamawiającego wad i braków w projekcie lub kosztorysie traktowana jest na równi ze zwłoką w dostarczeniu zakwestionowanej dokumentacji.

2. Jeżeli stwierdzone wady lub braki w projekcie lub kosztorysie powodują opóźnienie rozpoczęcia lub wykonania robót, wykonawca ma prawo żądać odpowiedniego przesunięcia terminu ich wykonania. Przesunięcie terminu nie pozbawia wykonawcy prawa żądania odszkodowania umownego za opóźnione dostarczenie dokumentacji.

§ 19. 1. Wykonawca obowiązany jest zawiadomić na piśmie zamawiającego o konieczności wykonania robót nie objętych projektem lub kosztorysem, jak również o wadach i brakach w dokumentacji, stwierdzonych w czasie wykonywania robót.

2. Roboty nie objęte dokumentacją mogą być wykonane tylko na podstawie pisemnego zamówienia. Zamawiający obowiązany jest w tym przypadku dostarczyć wykonawcy niezbędne rysunki i kosztorys dodatkowy lub zamienny albo też wykaz cen jednostkowych na te roboty.

3. Zamówienie na roboty zamienne nie powodujące zwiększenia wynagrodzenia wykonawcy za poszczególne obiekty oraz na roboty dodatkowe w granicach uzgodnionych przez strony może być dokonywane wpisem do dziennika budowy.

§ 20. 1. Wykonawca może wykonać bez zamówienia tylko takie roboty nie objęte dokumentacją, które są niezbędne ze względu na bezpieczeństwo lub zabezpieczenie przed awarią. Podstawą do podjęcia tych robót jest sporządzony przez wykonawcę protokół konieczności przesłany zamawiającemu po dokonaniu odpowiedniego wpisu do dziennika budowy.

2. Zamawiający pokrywa koszt robót, o których mowa w ust. 1, jeżeli konieczność ich podjęcia powstała z przyczyn, za które odpowiada zamawiający.

§ 21. 1. Wykonawca ma prawo wykonać roboty inaczej niż to przewiduje projekt oraz zmienić określone w projekcie materiały i konstrukcje na inne, równorzędne, pod warunkiem utrzymania pełnych wymiarów, trwałości oraz wartości użytkowej, technicznej i estetycznej obiektu — z zastrzeżeniem przepisu § 39 ust. 1.

2. O zamierzonych zmianach powinien wykonawca zawiadomić zamawiającego, który w razie zastrzeżeń ma prawo odwołać się do jednostki zwierzchniej wykonawcy.

3. Jeżeli zamierzone zmiany powodują zmianę projektu, roboty mogą być wykonywane tylko na podstawie zmienionej dokumentacji zatwierdzonej przez właściwy organ w obowiązującym trybie. Koszty zmiany dokumentacji ponosi w tym przypadku wykonawca.

4. Teren (plac) budowy i jego urządzenie.

§ 22. 1. Zamawiający obowiązany jest w terminie ustalonym w umowie przekazać protokolarnie wykonawcy teren budowy w rozmiarach i w stanie umożliwiających wykonywanie powierzonych robót.

2. Za zgodą stron teren budowy może być przekazywany częściami.

§ 23. 1. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, wykonawca po przejęciu terenu budowy odpowiada wobec zamawiającego za szkody wynikłe na tym terenie aż do chwili oddania zamawiającemu całości robót. Wykonawca nie odpowiada za szkody powstałe wskutek okoliczności, za które odpowiada zamawiający, oraz wskutek działania siły wyższej w przypadkach, które nie mogły być objęte ubezpieczeniem.

2. Organizacja straży przeciwpożarowej i dozoru mienia na terenie budowy obowiązuje generalnego wykonawcę, koszty zaś utrzymania ponoszą poszczególni wykonawcy

w wysokości ustalonej w umowie. Jeżeli roboty są prowadzone w zakładach czynnych lub przekazanych do użytku, na zamawiającym ciąży obowiązek organizacji i utrzymania straży przeciwpożarowej oraz dozoru mienia.

3. Wykonawca może na żądanie i koszt zamawiającego rozszerzyć zakres dozoru (dozór specjalny).

4. W miarę oddawania wykonanych obiektów lub części terenu budowy zamawiającemu ustaje odpowiedzialność wykonawcy, o której mowa w ust. 1, w stosunku do oddanych obiektów lub części terenu.

5. Wykonawca odpowiada za mienie zamawiającego znajdujące się na terenie budowy, jeżeli przyjął obowiązki dozoru nad tym mieniem. Czynności dozoru są odpłatne.

§ 24. 1. Zamawiający obowiązany jest przed terminem rozpoczęcia robót na własny rachunek:

- 1) wyznaczyć na terenie budowy w terminie uzgodnionym z wykonawcą w sposób trwały główne osie budowy i poszczególnych obiektów, osie urządzeń technologicznych oraz osie komunikacyjne, a w miastach linie zabudowania i poziom chodnika,
- 2) założyć i przekazać wykonawcy stałe punkty niwelacyjne (repery).

2. Zamawiający obowiązany jest dostarczyć wykonawcy plan urządzeń podziemnych, znajdujących się na terenie budowy (przewodów wodociągowych, kanalizacyjnych, kabli itp.).

3. Zamawiający ma prawo korzystać odpłatnie z sił pomocniczych wykonawcy do prac wymienionych w ust. 1, które wykonawca obowiązany jest dostarczyć w uzgodnionym terminie.

§ 25. 1. Wykonawca obowiązany jest:

- 1) wytyczyć poszczególne obiekty zgodnie z projektem i w uzgodnieniu z zamawiającym,
- 2) chronić wyznaczone na terenie budowy punkty stałe oraz zastrzeżone zadrzewienie,
- 3) wytyczyć stanowiska montowanych urządzeń.

2. Jeżeli roboty obejmują montaż ciężkich urządzeń lub maszyn, wymagających pomiarów przy pomocy sprzętu precyzyjnego, koszty z tym związane ponosi zamawiający, chyba że normy kosztorysowe uwzględniają te pomiary.

§ 26. 1. Nakłady na urządzenie terenu budowy, a w szczególności nakłady na budowę i rozbiórkę obiektów i urządzeń tymczasowych niezbędnych do prowadzenia robót, z wyjątkiem obiektów i urządzeń wymienionych w następnym paragrafie — obciążają wykonawcę.

2. Wykonawca po ukończeniu budowy może sprzedać zamawiającemu obiekty budownictwa tymczasowego na podstawie uzgodnionych między stronami cen uwzględniających aktualną wartość użytkową tych obiektów.

§ 27. 1. Zamawiającego obciążają:

- 1) nakłady na budowę i rozbiórkę niżej wymienionych tymczasowych obiektów i urządzeń, niezbędnych do uzbrojenia terenu, zgodnie z założeniami projektu organizacji budowy:
 - a) drogi dojazdowe do oznaczonych punktów na terenie budowy wraz z mostami, przepustami itp., a także bocznice kolejowe, przewidziane w projekcie organizacji budowy,
 - b) doprowadzenie wody wraz z ujęciem lub studnią, pompownią, zbiornikiem itp. (bez nakładów na rozprowadzenie po terenie budowy),
 - c) linie zasilające elektro-energetyczne ze stacją transformatorową (bez nakładów na rozprowadzenie po terenie budowy),
 - d) zbiorniki na smołę przy budowie nawierzchni smołowych powyżej 6 tys. m²,

e) tymczasowe specjalne urządzenia ochronne niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa robót prowadzonych w czynnych oddziałach budowanego lub rozbudowanego zakładu, a w szczególności w pobliżu materiałów wybuchowych, w bezpośredniej bliskości instalacji elektrycznej oraz przewodów pod napięciem.

Powyższe nakłady nie obciążają zamawiającego w przypadku, gdy mogą być do tego wykorzystane urządzenia stałe;

2) nakłady na tymczasowe obiekty i urządzenia niezbędne dla jego potrzeb, np.: budynki dla nadzoru inwestycyjnego, na składowanie zakupywanych przez zamawiającego maszyn i urządzeń itp.

2. Zamawiającego obciążają ponadto nakłady na budowę i rozbiórkę tymczasowych dróg oraz głównych linii rozprowadzających wodociągowych i elektro-energetycznych na terenie budowy, zastępujących linie stałe, przewidziane programem inwestycji, jeżeli zamawiający wyznaczył nieprawidłową kolejność zabudowy (realizacji inwestycji).

§ 28. 1. Wykonawca jest uprawniony do nieodpłatnego korzystania z obiektów wykonywanych w ramach umowy do czasu odebrania ich w ustalonym terminie przez zamawiającego pod warunkiem doprowadzenia ich przed odbiorem do stanu określonego warunkami umowy.

2. Wykonawca nie opłaca czynszów z tytułu użytkowania tymczasowych obiektów i urządzeń wykonanych na koszt zamawiającego.

3. Wykonawca ponosi koszty eksploatacji i konserwacji wszystkich użytkowanych przez siebie obiektów tymczasowych.

4. Wykonawcy nie obciążają koszty konserwacji i naprawy publicznych dróg dojazdowych lub objazdowych łącznie z mostami i przepustami oraz dróg w czynnych zakładach lub użytkowanych częściach osiedli — chyba że wykonawca korzysta z dróg w sposób powodujący nadmierne ich zużycie.

§ 29. 1. Po zakończeniu robót objętych umową wykonawca jest obowiązany oddać zamawiającemu uporządkowany teren budowy w terminie ustalonym w umowie.

2. Jeżeli strony nie umówią się inaczej, wykonawca obowiązany jest oddawać uporządkowane części terenu budowy jednocześnie z przekazywaniem poszczególnych obiektów i robót lub ich kompleksów.

§ 30. 1. Generalny wykonawca obowiązany jest zaspokoić odpłatnie potrzeby podwykonawcy w zakresie urządzeń terenu budowy na warunkach i w terminach wzajemnie uzgodnionych w umowie.

2. Jeżeli pomieszczenia dostarcza zamawiający, podwykonawca przeprowadza z nim bezpośrednio rozrachunek.

3. W przypadku nieprzydzielenia lub spóźnionego przydzielenia pomieszczeń zobowiązany do dostarczenia pomieszczeń pokrywa różnicę kosztów poniesionych z tego tytułu przez podwykonawcę.

5. Dostawa maszyn, urządzeń i konstrukcji oraz materiałów budowlano-montażowych.

§ 31. 1. Zamawiający dostarcza na swój koszt loco magazyn na budowie maszyny, urządzenia i konstrukcje przeznaczone do montażu, a nie zaliczone do wartości produkcji budowlano-montażowej.

2. Wykonawca może podjąć się zakupu i dostarczenia na rachunek zamawiającego przedmiotów wymienionych w ust. 1.

3. Wykonawca obowiązany jest na żądanie zamawiającego przechowywać odpłatnie maszyny, urządzenia i konstrukcje dostarczone przedterminowo na teren budowy przez zamawiającego.

4. Zamawiający oddaje wykonawcy przedmioty, o których mowa w ust. 1, do montażu w terminach ustalonych w umowie. Jednocześnie doręcza on wykonawcy specyfikację fabryczną, opis techniczny, rysunki montażowe oraz warunki techniczne, którym powinny odpowiadać dostarczone maszyny, urządzenia lub konstrukcje.

5. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, odpowiedzialność za maszyny, urządzenia i konstrukcje oraz koszt ich przechowywania i konserwacji obciążają: do czasu oddania ich wykonawcy do montażu — zamawiającego, z chwilą zaś oddania, aż do ostatecznego odbioru obiektu, dla którego są przeznaczone — wykonawcę.

6. Wykonawcy nie obciąża obowiązek technicznego odbioru maszyn dostarczonych przez zamawiającego, o ile strony nie umówiły się inaczej.

§ 32. Wady w maszynach, urządzeniach i konstrukcjach przeznaczonych do montażu, a nie zaliczonych do wartości produkcji budowlano-montażowej — ujawnione w trakcie montażu lub próby — stwierdza się w protokołach sporządzonych przez przedstawicieli zamawiającego i wykonawcy. Reklamacje do dostawcy wnosi zamawiający, chyba że wykonawca podjął się dostawy.

§ 33. 1. Wykonawca wykonuje roboty z materiałów własnych.

2. Materiały posiadane przez zamawiającego lub których dostarczenie należy do obowiązków zamawiającego odstępuje on odpłatnie wykonawcy według cen obowiązujących w dniu dostawy w ilościach i w terminach z nim uzgodnionych.

3. Wykonawca ma prawo żądać odkupienia przez zamawiającego materiałów nietypowych, które okazały się zbędne na skutek błędów w projekcie lub na skutek zmian zakresu robót z przyczyn niezależnych od wykonawcy.

4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się odpowiednio do maszyn, urządzeń i konstrukcji zaliczonych do wartości robót budowlano-montażowych.

§ 34. Na żądanie podwykonawcy generalny wykonawca ma obowiązek do czasu wejścia podwykonawcy na teren (plac) budowy wyładowywać i przechowywać odpłatnie nadchodzące pod adresem podwykonawcy przesyłki (materiały itp.) na warunkach określonych w umowie. Podwykonawca obowiązany jest dokonać odbioru przesyłki przez swego przedstawiciela, jeżeli strony nie umówiły się inaczej.

6. Wynagrodzenie wykonawcy i rozliczenia.

§ 35. 1. Podstawę do ustalenia wynagrodzenia wykonawcy i rozliczeń stanowią kosztorysy sporządzone według cen kalkulowanych w oparciu o państwowe normy kosztorysowe oraz aktualne ceny materiałów, robocizny, usług i stawek narzutów, z uwzględnieniem miejscowych warunków budowy.

2. Zmiana powszechnie obowiązujących cen materiałów, robocizny i usług oraz stawek narzutów (generalii) powoduje zgodnie z obowiązującymi przepisami zmianę wynagrodzenia wykonawcy za roboty wykonywane po wprowadzeniu zmiany.

3. Przedsiębiorstwo ma prawo udzielania opustów na rzecz zleceniodawców państwowych od cen kalkulowanych, o których mowa w ust. 1.

§ 36. 1. Wynagrodzenie wykonawcy obliczane jest na podstawie dokumentacji załączonej do umowy. Jeżeli do umowy przy jej podpisaniu jest załączony tylko projekt wstęp-

ny, ogólną sumę wynagrodzenia wykonawcy określa się orientacyjnie według zbiorczego zestawienia kosztów budowy, a następnie koryguje na podstawie właściwej dokumentacji.

2. Wynagrodzenie za objekty i wyodrębnione roboty może być ustalone według kosztorysów lub ryczałtów umownych.

3. W odniesieniu do obiektów typowych i powtarzalnych oraz nieskomplikowanych obiektów budownictwa ogólnego strony ustalają w zasadzie wynagrodzenie ryczałtowe za obiekt w całości lub za jednostkę obmiarową obiektu zgodnie z przepisami § 37.

4. Wynagrodzenie za objekty lub wyodrębnione roboty o wartości do 100.000,— zł może być określone orientacyjnie na podstawie opisu technicznego i szacunku ustalonego protokolarnie przez strony. Protokół ten powinien być załączony do umowy i powinien określać: rodzaj i zakres robót, a przy robotach remontowych również miejsce ich wykonania oraz uzgodnione jednostkowe ceny kosztorysowe.

5. Jeżeli strony nie ustaliły wynagrodzenia ryczałtowego, wynagrodzenie wykonawcy oblicza się na podstawie kosztorysu załączonego do umowy lub uzgodnionych jednostkowych cen kosztorysowych przy uwzględnieniu ilości robót zamówionych, wykonanych oraz przyjętych i zaakceptowanych przez zamawiającego w kosztorysie wykonawczym (rozliczeniowym).

§ 37. 1. Wynagrodzenie ryczałtowe ustalają strony na podstawie kompletnego projektu i kosztorysu danego obiektu, dostosowanych do warunków danej budowy i uzgodnionych co do ilości robót i cen jednostkowych.

2. Wynagrodzenie ryczałtowe może być ustalone również na podstawie kosztorysu innego obiektu podobnego, kosztorysu obiektu danego typu lub na innych obowiązujących podstawach przy uwzględnieniu różnic, wynikających z dostosowania projektu i poziomu cen do miejscowych warunków budowy.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, zamawiający zgłasza wykonawcy proponowane wynagrodzenie ryczałtowe z uzasadnieniem oraz kosztorysem w postaci opisu technicznego (ślepy kosztorys), przedmiaru robót i wykazu materiałów, przystosowanym do realizacji projektu w warunkach danej budowy. Wykonawca powinien w ciągu 30 dni wyrazić zgodę na proponowaną przez zamawiającego cenę lub zgłosić własny wniosek w formie wycenionego przez siebie kosztorysu.

4. Dla celów rozliczeń przejściowych wynagrodzenie ryczałtowe powinno być podzielone według elementów (elementów rozliczeniowych).

§ 38. Ceny kosztorysowe lub wynagrodzenie ryczałtowe, co do których wykonawca nie zgłosił zastrzeżeń w terminie przewidzianym na sprawdzenie dokumentacji, stają się wiążące dla stron w zakresie rozliczeń za roboty zamówione według tej dokumentacji.

§ 39. 1. Wykonawcy należy się wynagrodzenie wynikające z umowy nawet w przypadku zastosowania przez niego zmian w wykonaniu robót w zakresie podanym w § 21 ust. 1.

2. Zasada ustalona w ust. 1 ma również zastosowanie w przypadku, gdy na skutek usprawnienia pracy lub ulepszeń zaniechano z inicjatywy wykonawcy — w uzgodnieniu z zamawiającym — wykonania pewnych robót przewidzianych w dokumentacji, pod warunkiem pełnego wykonania zadania określonego w projekcie danego obiektu.

3. Zamawiający powinien wyrazić zgodę na zmiany w projekcie zaproponowane przez wykonawcę, a powodujące zwykłą cen ustalonych w umowie, jeżeli zmiany te wpłyną

na gospodarczo uzasadnione zwiększenie efektywności realizowanej inwestycji.

§ 40. 1. Poza wynagrodzeniem wynikającym z umowy wykonawca ma prawo do wynagrodzenia dodatkowego z tytułu:

- 1) robót dodatkowych zleconych przez zamawiającego,
- 2) zastosowania droższych materiałów, konstrukcji lub rozwiązań na zlecenie lub za zgodą zamawiającego.

2. Ponadto wykonawca ma prawo do wynagrodzenia z tytułu kosztów dodatkowych, które nie zostały uwzględnione w kosztorysie lub ryczałcie umownym, a powstały po uzgodnieniu kosztorysów lub wynagrodzenia ryczałtowego z przyczyn zależnych od zamawiającego.

§ 41. 1. Zamawiającemu przysługuje prawo pomniejszenia wynagrodzenia wykonawcy z tytułu wykonania robót poniżej obowiązujących warunków technicznych lub wymagań wynikających z projektu i umowy.

2. Wynagrodzenie wykonawcy pomniejsza się również o wartość nieodpłatnie otrzymanych świadczeń i nie poniesionych kosztów ubezpieczeń społecznych w przypadku korzystania przy wykonywaniu robót budowlano-montażowych z obowiązkowych lub dobrowolnych świadczeń ludności.

3. Jeżeli przy odbiorze elementów lub robót stwierdzone zostaną wady możliwe do usunięcia, z wynagrodzenia wykonawcy potrąca się czasowo 200% wartości robót koniecznych do usunięcia wad albo na żądanie zamawiającego — do 5% wynagrodzenia za kwestionowany element lub roboty. Kwotę potrąconą rozlicza się po usunięciu wad.

§ 42. 1. Rozliczenie należności wykonawcy dokonywane jest fakturami przejściowymi, wystawianymi stopniowo systemem narastającym na podstawie odbiorów wykonanych elementów lub robót, oraz fakturą końcową, wystawioną na podstawie końcowego odbioru robót danego obiektu.

2. W odniesieniu do obiektów, elementów i robót o długim cyklu produkcyjnym rozliczenia przejściowe mogą być dokonywane na podstawie obmiaru wykonanych robót, a w przypadku trudności wydzielenia wykonanych robót w drodze obmiaru — na podstawie procentowego ich zaawansowania ustalonego protokołarnie.

3. Wykonawcy przysługuje prawo dokonywania rozliczeń jednorazowo fakturą końcową za całość robót danego obiektu.

4. W odniesieniu do obiektów lub robót małych i krótkotrwałych (np. o wartości do 100.000,— zł lub o cyklu produkcyjnym do 3 miesięcy) rozliczenie następuje w zasadzie jednorazowo fakturą końcową.

§ 43. 1. Fakturami przejściowymi może być objęte nie więcej niż 95% wynagrodzenia za roboty wykonane przez poszczególnych wykonawców (generalnego wykonawcę, podwykonawcę lub wykonawcę częściowego).

2. Na podstawie faktury końcowej zamawiający pokrywa 99% wynagrodzenia wykonawcy, zatrzymując 1% wynagrodzenia jako kaucję przeznaczoną na zabezpieczenie kosztów usuwania wad ujawnionych w okresie gwarancyjnym.

3. Potrącenia z tytułu kaucji gwarancyjnej są przekazywane na zablokowane konto i zwalniane za zgodą zamawiającego na podstawie protokołu stwierdzającego brak wad lub ich usunięcie w miarę wygasania gwarancji.

§ 44. 1. W uzasadnionych przypadkach, określonych odrębnymi przepisami, strony mogą się umówić co do wypłaty wykonawcy zaliczek na poczet zamówionych robót lub na poczet dostarczonych na budowę konstrukcji przed ich zmontowaniem — na przykład w przypadku konstrukcji stalowych o długim cyklu przygotowania i montażu.

2. Sposób umorzenia zaliczki powinien być określony w umowie.

§ 45. 1. Do każdej faktury należy załączyć protokół odbioru, na podstawie którego została ona wystawiona.

2. Jeżeli zamawiający nie przeprowadzi w terminie odbioru dającego podstawę do rozliczeń, wykonawca ma prawo wystawić fakturę na podstawie jednostronnie sporządzonego protokołu. Zamawiający obowiązany jest pokryć tak wystawioną fakturę. W razie stwierdzenia po terminie odbioru, że faktura była za wysoka, wykonawca obowiązany jest zwrócić nadpłatę.

3. Tryb wystawiania i pokrywania faktur określają odrębne przepisy.

§ 46. 1. Generalny wykonawca obejmuje swoją fakturą wynagrodzenie podwykonawcy, jeżeli strony nie umówiły się inaczej.

2. Wynagrodzenie podwykonawców pomniejsza się o 1% przypadający na rzecz generalnego wykonawcy, a należność generalnego wykonawcy zwiększa się o potrącenia z należności podwykonawców.

3. W razie odstąpienia przez zamawiającego od zasady generalnego wykonawstwa wykonawcy częściowi otrzymują wynagrodzenie bez 1-procentowych pomniejszeń.

§ 47. 1. Rozliczenie za odstąpione materiały, maszyny, urządzenia, konstrukcje oraz za świadczone sobie przez strony usługi, a także z tytułu odszkodowań umownych są dokonywane na podstawie odrębnych faktur.

2. Ceny odstąpionych materiałów strony ustalają według obowiązujących w dniu odstępowania cenników i przepisów o ustalaniu cen na artykuły niepełnowartościowe (z rozbiórki), a w przypadku braku cenników — według zasad ustalania cen na wyroby nietypowe. Do ceny tej mogą być doliczone koszty zakupu, jakie wykonawca obowiązany jest ponosić w warunkach danej budowy, a które odstępujący ponosił przed odstąpieniem materiałów. Wysokość dodatku do ceny z tytułu kosztów zakupu strony ustalają:

- 1) w zakresie kosztów transportu — z uwzględnieniem obowiązujących taryf przewozowych i odległości dowozu do terenu budowy,
- 2) w zakresie kosztów zaopatrzenia i składowania — z uwzględnieniem stawek obowiązujących według zasad kosztorysowania oraz z uwzględnieniem ewentualnego podziału tych kosztów proporcjonalnie do faktycznego ich poniesienia przez zamawiającego i wykonawcę.

3. Przepisy ust. 2 stosuje się odpowiednio do maszyn, urządzeń i konstrukcji zaliczonych zgodnie z obowiązującymi przepisami do wartości produkcji budowlano-montażowej.

4. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, usługi są płatne po cenach cennikowych, a w ich braku po cenie ustalonej zgodnie z przepisami ustalonymi przez jednostkę zwierzchnią świadczącego usługi.

7. Odbiory.

§ 48. 1. Odbiory mają na celu sprawdzenie zgodności wykonania obiektów, elementów i robót z umową oraz określenie ich wartości technicznej i wynagrodzenia wykonawcy.

2. Odbiory przeprowadza się jako:

- 1) odbiory częściowe wykonanych elementów i robót w obiekcie,
- 2) odbiór końcowy wykonanego obiektu lub całości robót w obiekcie powierzonych poszczególnym wykonawcom (generalnemu wykonawcy i podwykonawcom lub wykonawcom częściowym),
- 3) odbiór pogwarancyjny obiektów, robót lub kompleksu obiektów.

3. Odbiory częściowe są dokonywane również w innych koniecznych przypadkach, np.:

- 1) przy robotach zanikających lub ulegających zakryciu,
- 2) w przypadku dłuższej przerwy w robotach lub zmiany wykonawcy.

4. Odbiór ostatniego lub ostatnich elementów należy przeprowadzać łącznie z odbiorem końcowym obiektu lub wyodrębnionych robót.

5. Odbiór końcowy kompleksu obiektów lub robót stanowiących całość użytkową jest dokonywany wówczas, gdy w umowie przewidziano kompleksowe ich wykonanie i odbiór.

6. Jeżeli z przyczyn wywołanych siłą wyższą lub zależnych od zamawiającego całkowite wykończenie obiektu nie jest możliwe, a przerwa w wykonywaniu robót przekracza 3 miesiące, zamawiający jest obowiązany dokonać odbioru końcowego obiektu według stanu na dzień odbioru.

§ 49. 1. Wynik odbioru powinien być ustalony protokolarnie.

2. Protokół odbioru częściowego powinien zawierać w szczególności następujące ustalenia:

- 1) zgodność wykonania elementów i robót z umową, projektem i kosztorysem,
- 2) ilość zamówionych i wykonanych elementów lub robót łącznie z robotami dodatkowymi,
- 3) jakość robót w porównaniu z projektem i kosztorysem oraz z obowiązującymi warunkami technicznymi, ewentualne wady w wykonanych robotach oraz koszty i terminy usunięcia tych wad,
- 4) należność wykonawcy z uwzględnieniem wyniku odbioru.

3. Protokół odbioru końcowego poza ustaleniami podanymi w ust. 2 powinien ponadto zawierać:

- 1) terminowość wykonania robót oraz terminowość dostarczenia projektu i kosztorysu, materiałów, maszyn, urządzeń i konstrukcji,
- 2) obliczenie ewentualnych odszkodowań umownych,
- 3) decyzję co do potrącenia kaucji gwarancyjnej.

4. Protokół odbioru pogwarancyjnego powinien zawierać ustalenia co do wypełnienia przez wykonawcę wszystkich zobowiązań wynikających z umowy w stosunku do odbieranego obiektu i stwierdzenie możliwości zwolnienia kaucji gwarancyjnej.

5. Wykonawca może w terminie 14 dni od daty doręczenia odpisu protokołu odbioru zgłosić zastrzeżenia co do ustaleń protokołu. Zastrzeżenia zgłoszone po tym terminie nie powodują skutków prawnych.

§ 50. 1. Wykonawca powinien przeprowadzić przed odbiorem końcowym obiektu lub robót próby techniczne konstrukcji i sprawności zamontowanych maszyn i urządzeń, gdy przewidują to obowiązujące przepisy lub na żądanie zamawiającego. Próby te powinny być przeprowadzone w obecności zamawiającego, chyba że nie stawia się on w terminie uzgodnionym do przeprowadzenia prób.

2. Do prób, o których mowa w ust. 1, zalicza się również sprawdzanie przewodów dymowych i wentylacyjnych, instalacji gazowych, wodociągowych, elektrycznych itp. — przez właściwe organy.

3. Za próby, o których mowa w ust. 1 i 2, należy się wykonawcy osobne wynagrodzenie, chyba że czynności te uwzględniono w normach kosztorysowych lub w cenie ryczałtowej.

§ 51. 1. Jeżeli zgłoszony do odbioru obiekt, elementy obiektu lub roboty nie odpowiadają umowie lub obowiązującym warunkom technicznym — zamawiający:

- 1) odmawia odbioru obiektu, elementów lub robót źle wykonanych, a jeżeli jest to konieczne ze względów użytkowych lub technicznych, żąda ich rozebrania lub przerobienia,
- 2) odbiera obiekt, element lub robotę wykonane z wadami trudnymi do usunięcia, ale nadające się do przyjęcia z punktu widzenia użytkowego i technicznego, zmniejszając odpowiednio wynagrodzenie wykonawcy,

3) może tymczasowo odebrać obiekt, element lub robotę wykonane z wadami dającymi się usunąć, określając termin ich usunięcia oraz przewidywane koszty z tym związane. Po usunięciu wad następuje ponowny odbiór obiektu, elementu lub roboty, stwierdzający usunięcie wad.

2. Zamawiający może odmówić odebrania poszczególnych obiektów lub robót wchodzących w skład określonego zespołu użytkowego, jeżeli nie ukończono ich kompleksowo wbrew postanowieniom zawartym w umowie. Uprawnienie to nie przysługuje zamawiającemu w odniesieniu do obiektów lub robót, których opóźnienie w wykonaniu zostało przez niego spowodowane.

§ 52. 1. Odbiór częściowy przeprowadza zamawiający w terminie do 10 dni, a odbiór końcowy w terminie do 20 dni po zakończeniu robót i zgłoszeniu ich do odbioru zapisem w dzienniku budowy.

2. Niedokonanie odbioru w terminie upoważnia wykonawcę do jednostronnego sporządzenia protokołu odbioru.

§ 53. Odbiór robót wykonanych przez podwykonawcę przeprowadza zamawiający jednocześnie od generalnego wykonawcy i od podwykonawcy.

§ 54. Czynności przygotowawcze do odbioru robót należą do obowiązków kierownika budowy, kierownika robót oraz inspektora nadzoru.

8. Rękojmia za wady.

§ 55. 1. Okres gwarancyjny wynosi 12 miesięcy.

2. Jeżeli szczególny przepis lub umowa stron nie stanowi inaczej, okres gwarancyjny liczy się od daty odbioru końcowego lub od daty przekazania obiektu do użytku, jeżeli przekazanie to nastąpiło przed odbiorem końcowym.

3. Jeżeli z winy zamawiającego odbiór końcowy obiektu (roboty) nie nastąpił w terminie, okres gwarancyjny rozpoczyna się po upływie 20 dni od daty, w której wykonawca stwierdził zapisem w dzienniku budowy gotowość obiektu (roboty) do odbioru.

§ 56. 1. Kaucja gwarancyjna wynosi 1% wynagrodzenia wykonawcy określonego fakturą końcową.

2. W przypadkach gospodarczo uzasadnionych zamawiający może nie potrącać kaucji gwarancyjnej, szczególnie gdy rodzaj robót i jakość ich wykonania uzasadnia taką decyzję.

3. W odniesieniu do obiektów małych, o wartości do 300.000,— zł, kaucji gwarancyjnej nie potrąca się.

§ 57. 1. Wykonawca obowiązany jest usunąć na własny koszt wady ustalone w protokole końcowego odbioru obiektu oraz powstałe z jego winy wady wykonywanych robót, ujawnione w okresie gwarancyjnym.

2. Stwierdzenie wad ujawnionych w okresie gwarancyjnym oraz ustalenie terminu ich usunięcia powinno nastąpić protokolarnie przy udziale wykonawcy i ewentualnie użytkownika.

3. Jeżeli wykonawca nie wykona w terminie obowiązków określonych w ust. 1, zamawiający, zachowując swoje uprawnienia do odszkodowań umownych przewidzianych w § 60 ust. 3, może bez dalszego stawiania wykonawcy w zwłoce usunąć wady na jego koszt.

4. Koszty usunięcia wad zamawiający pokrywa:

- 1) z sum potrąconych na ten cel w fakturze końcowej — jeżeli wady były ustalone w protokole odbioru końcowego,
- 2) z sum potrąconych tytułem kaucji gwarancyjnej, jeżeli wady zostały ujawnione w okresie gwarancyjnym, co nie zwalnia wykonawcy od obowiązku pokrycia kosztów z tego tytułu w części przekraczającej wysokość kaucji gwarancyjnej.

9. Odszkodowanie umowne.

§ 58. 1. Strona, która nie wykonała zobowiązania lub wykonała je nienależycie, obowiązana jest zapłacić odszkodowanie umowne oraz ewentualne odszkodowanie uzupełniające do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody.

2. Odszkodowanie umowne płaci się nawet wówczas, gdy strona uprawniona do jego żądania nie może wykazać szkody majątkowej.

3. Odszkodowanie umowne lub odszkodowanie uzupełniające należy się również, jeżeli zobowiązanie nie zostało wykonane na skutek decyzji organu nadrzędnego strony zobowiązanej.

4. Odszkodowanie umowne nie należy się, gdy przyczyna zwłoki powstała z winy uprawnionego do jego żądania.

5. Strony są zwolnione od obowiązku zapłaty odszkodowania umownego, jeżeli udowodnią, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania nastąpiło z powodu wypadku losowego lub siły wyższej.

§ 59. 1. Zamawiający płaci wykonawcy odszkodowanie umowne za:

- 1) niedotrzymanie terminu doręczenia lub poprawienia całości projektu i kosztorysu lub ich części — w wysokości 0,01% wartości obiektu, którego dotyczy dokumentacja, za każdy dzień zwłoki aż do dnia dostarczenia projektu i kosztorysu lub wcześniejszego zakończenia robót mimo braku tej dokumentacji,
- 2) niedotrzymanie terminu przekazania terenu (placu) budowy — w wysokości 0,01% wartości robót, które mają być wykonane w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy, za każdy dzień zwłoki,
- 3) niedostarczenie w terminie lub dostarczenie nieodpowiednich materiałów oraz maszyn, urządzeń i konstrukcji, do których dostarczenia zamawiający jest zobowiązany — w wysokości 0,01% wartości nie dostarczonych przedmiotów za każdy dzień zwłoki aż do dnia ich dostarczenia temu wykonawcy, który wykonuje roboty budowlano-montażowe; jeżeli niedostarczenie wymienionych przedmiotów powoduje opóźnienie wykonania obiektu (robót), odszkodowanie powyższe oblicza się od wartości obiektu, dla którego przeznaczone są te przedmioty,
- 4) przerwę w prowadzeniu robót, za którą odpowiada zamawiający — w wysokości 0,01% wartości obiektu za każdy dzień przerwy,
- 5) niedokonanie odbioru w obowiązującym terminie — w wysokości 0,02% wartości nie odebranych robót za każdy dzień zwłoki aż do dnia dokonania odbioru lub wygaśnięcia okresu gwarancyjnego.

2. Odszkodowanie za zwłokę w wynagrodzeniu wykonawców ustalają odrębne przepisy.

3. Przesunięcie terminu wykonania robót z przyczyn, za które odpowiada zamawiający, nie pozbawia wykonawcy prawa żądania odszkodowań umownych.

§ 60. 1. Generalny wykonawca płaci zamawiającemu, za każdy dzień zwłoki aż do dnia faktycznego wykonania i zgłoszenia obiektu do odbioru — odszkodowanie umowne za niedotrzymanie terminu wykonania obiektu (robót) w wysokości 0,02% wynagrodzenia ustalonego w umowie za dany obiekt lub roboty.

2. Podwykonawca, który przez dopuszczenie zwłoki w wykonaniu robót, spowodował niedotrzymanie terminu wykonania całego obiektu (kompleksu obiektów) objętego umową — płaci odszkodowanie umowne za każdy dzień zwłoki w wysokości 0,01% wynagrodzenia za dany obiekt (kompleks obiektów).

W razie gdy kilku podwykonawców odpowiada za niedo-

trzymanie terminów wykonania obiektu (robót), odszkodowanie umowne, o którym mowa wyżej, obciąża każdego z nich w stosunku do wartości wykonywanych robót.

3. Wykonawca płaci zamawiającemu odszkodowanie umowne za niedotrzymanie terminu usunięcia wad stwierdzonych przy ostatecznym odbiorze lub ujawnionych w okresie gwarancyjnym — w wysokości 10% kosztów usunięcia tych wad za każdy rozpoczęty miesiąc zwłoki, nie mniej jednak niż 1.000,— zł.

4. Wykonawca płaci zamawiającemu odszkodowanie umowne za:

- 1) powierzenie bez zgody zamawiającego wykonania całości lub części umowy jednostce niepaństwowej, w wysokości 20% wartości powierzonych robót,
- 2) zatrudnienie przy realizacji przedmiotu umowy pracowników jednostki zamawiającej, w wysokości sumy wypłacanej lub należnej pracownikom zamawiającego bez względu na wysokość szkody rzeczywistej.

§ 61. W razie gdy zwłoka przekroczy 30 dni, odszkodowanie umowne za każdy dalszy dzień zwłoki liczy się podwójnie.

10. Zmiana i odstąpienie od umowy.

§ 62. 1. Zmiana postanowień umowy może nastąpić za zgodą obu stron wyrażoną na piśmie. Zmiana umowy może przewidywać zwolnienie od obowiązku odszkodowania umownego, ustalonego w pierwotnej umowie.

2. Terminy wykonania obiektów lub robót ustalone w umowie podlegają odpowiedniemu przedłużeniu, jeżeli przeszkody nie powstały z winy wykonawcy. Przyczyna uzasadniająca żądanie przedłużenia terminu powinna być wpisana do dziennika budowy pod rygorem utraty prawa do tego żądania.

3. Zamawiający jest obowiązany zmienić ustalony w umowie zakres robót, jeżeli zachodzi konieczność dostosowania tego zakresu do wielkości dysponowanych przez niego środków finansowych — co nie zwalnia go od rygору przewidzianego w § 66.

4. Jeżeli strony nie umówią się inaczej, wykonawca może odmówić wykonania zwiększonego zakresu robót w terminie ukończenia danego obiektu, jeżeli zwiększenie proponowane przez zamawiającego przekracza 5% wartości robót wynikającej z umowy.

§ 63. 1. W razie opóźnienia:

- 1) w przekazaniu terenu (placu) budowy,
- 2) w dostarczeniu projektu lub kosztorysu,
- 3) w dostarczeniu maszyn, urządzeń i konstrukcji, których dostawa należy do zamawiającego,

wykonawca może wyznaczyć odpowiedni termin dodatkowy, a po bezskutecznym upływie tego terminu może odstąpić od umowy.

2. Jeżeli przerwa w wykonywaniu robót nastąpi z przyczyn, za które nie odpowiada wykonawca, lub z powodu działania siły wyższej i trwa dłużej niż 3 miesiące, wykonawca może odstąpić od umowy.

3. W razie zwłoki w terminowym wykonaniu robót zamawiający może wyznaczyć wykonawcy odpowiedni termin dodatkowy do ich wykonania, a po bezskutecznym upływie tego terminu — odstąpić od umowy. Zamawiający może odstąpić od umowy również w przypadku naruszenia przez wykonawcę ustaleń zawartych w § 3 ust. 5.

§ 64. 1. W razie zmiany wykonawcy lub zamawiającego — strony ustalają protokolarnie termin i warunki przekazania budowy lub projektu i kosztorysu budowy oraz warunki rozliczeń i odpowiedzialność w okresie gwarancyjnym, a ponadto przeprowadzają inwentaryzację robót według stanu w dniu przekazania.

2. Jeżeli strony nie umówią się inaczej, wykonawca przekazujący budowę obowiązany jest:

- 1) przeprowadzić rozliczenie z zamawiającym za elementy i roboty zakończone i ponosić odpowiedzialność za jakość tych robót wobec zamawiającego do końca okresu gwarancyjnego,
- 2) przekazać nowemu wykonawcy roboty w toku i przeprowadzić z nim rozliczenie z tego tytułu,
- 3) odsprzedać nowemu wykonawcy materiały zgromadzone na budowie i odstąpić zamówienia na materiały przeznaczone na daną budowę,
- 4) odsprzedać lub udostępnić odpłatnie nowemu wykonawcy tymczasowe urządzenia placu budowy.

3. Sprzęt i maszyny budowlane znajdujące się na budowie nowy wykonawca może zakupić lub wdzierżawić od wykonawcy przekazującego budowę na warunkach wzajemnie uzgodnionych.

§ 65. W przypadku odstąpienia od umowy:

- 1) wykonawca jest obowiązany zabezpieczyć przerwane roboty na koszt strony, z powodu której roboty przerwano,
- 2) strony są obowiązane do rozliczenia wykonanych robót w terminie 6 tygodni od zakończenia robót zabezpieczających.

§ 66. Jeżeli strona odstąpi od umowy całkowicie lub częściowo z przyczyn nie zawinionych przez drugą stronę lub na skutek decyzji wydanej przez swoją jednostkę nadrzędną — strona ta obowiązana jest zapłacić drugiej stronie odszkodowanie umowne w wysokości 3% wartości robót, od których wykonania odstąpiła.

B. Roboty wykonywane na rzecz jednostek spółdzielczych i nie uspołecznionych.

§ 67. Przedsiębiorstwa państwowe zawierając umowy z jednostkami spółdzielczymi i gospodarki nie uspołecznionej na wykonanie robót budowlano-montażowych obowiązane są stosować odpowiednio przepisy zawarte w części A ze zmianami określonymi w §§ 68 — 71.

§ 68. Opustów od cen robót wykonywanych na rzecz jednostek spółdzielczych i nie uspołecznionych może udzielać przedsiębiorstwo państwowe jedynie w przypadkach określonych szczególnymi przepisami.

§ 69. 1. Do umowy powinien być dołączony dowód stwierdzający, że zamawiający posiada środki pieniężne na pokrycie wynagrodzenia wykonawcy, zabezpieczone na wydzielonym koncie bankowym utworzonym wyłącznie na ten cel, i ewentualnie zaświadczenie banku o przyznaniu na ten cel kredytu bankowego.

2. Wykonawca powinien zastrzec w umowie wykonywanie robót tylko do wysokości środków i kredytów, o których mowa w ust. 1.

§ 70. 1. Wykonawca może przyjąć na siebie obowiązki w zakresie dostarczenia projektu i kosztorysu, niezbędnych do prowadzenia robót, na warunkach ustalonych w umowie.

2. Dokumentacja dostarczona przez wykonawców staje się wiążąca dla stron po odpowiednim jej zatwierdzeniu przez właściwy organ i zaakceptowaniu przez zamawiającego.

§ 71. 1. Wynagrodzenie wykonawcy określa kosztorys sporządzony na podstawie cen kalkulowanych zgodnie z zasadami obowiązującymi dla robót wykonywanych na rzecz jednostek państwowych oraz przy uwzględnieniu miejscowych warunków budowy.

2. Jeżeli przewidują to odpowiednie przepisy — do wynagrodzenia obliczonego według przepisu ust. 1 wykonawcy należy się dopłata wynikająca z różnicy pomiędzy cenami materiałów budowlanych obowiązującymi dla budownictwa spółdzielczego oraz indywidualnego a cenami obowiązującymi dla budownictwa na rzecz jednostek państwowych — chyba że zamawiający dostarczy materiały i odsprzeda je wykonawcy według cen obowiązujących dla jednostek państwowych.

3. Dopłaty powyższe powinny być pobierane przez wykonawców na podstawie odrębnych faktur (wyrównawczych) bez doliczania narzutów przewidzianych w przepisach o sporządzaniu kosztorysów.

4. Jeżeli wykonawca zastosował do wykonywania robót materiały nabyte według cen obowiązujących dla budownictwa na rzecz jednostek państwowych, to różnice wynikające z zastosowania tych materiałów powinien rejestrować na wyodrębnionym koncie i odprawać na rachunek budżetu Państwa.

C. Przepisy końcowe.

§ 72. W stosunkach między generalnym wykonawcą i podwykonawcą przepisy dotyczące zamawiającego stosuje się odpowiednio do generalnego wykonawcy, a przepisy dotyczące wykonawcy — odpowiednio do podwykonawcy, chyba że z treści przepisów wynika inaczej.

§ 73. 1. Ustalenia zawarte w „Ogólnych zasadach umów o roboty budowlano-montażowe” obowiązują umawiające się strony bez potrzeby zamieszczania ich w treści umowy. Strony ustalają w umowie, które z alternatywnych ustaleń ogólnych zasad umów mają zastosowanie przy wykonywaniu danej umowy.

2. Strony mogą zamieszczać w umowie uzgodnione postanowienia szczególne, które powinny być zgodne z „Ogólnymi zasadami umów o roboty budowlano-montażowe”.

§ 74. Przed skierowaniem sporu do rozstrzygnięcia przez komisję arbitrażową lub sąd strony mogą zawrzeć ugodę na podstawie opinii powołanego przez nich rzeczoznawcy.

§ 75. W sprawach nie uregulowanych „Ogólnymi zasadami umów o roboty budowlano-montażowe” mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu zobowiązań.